

GEORGE TESELEANU

ECONOMIA DEZVOLTĂRII

Editura UNIVERSITAS
2005

Ediția a II-a revizuită

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

TEȘELEANU, GEORGE

Economia dezvoltării / George Teseleanu. – Petroșani:
Universitas, 2005

Bibliogr.

ISBN 973-8260-72-8

330.35(075.8)

Tiparul:

www.focusgrafiserv.ro

PREFAȚĂ

Încercarea de a găsi o definiție generală a „dezvoltării”, a arătat că nu există un înțeles general acceptat, mai ales în timp, dacă nu și în spațiu, al termenului și că evoluțiile politice, economice și academice și-au lăsat amprenta asupra posibilelor sensuri. În consecință, autorul a trecut în această lucrare la abordarea diacronică a diferitelor concepții despre „dezvoltare”, sub aspectul inserării lor în contextul politic și economic, în contextul disciplinar, al principalelor afirmații constitutive pentru planificarea, susținerea și derularea proceselor dezvoltării.

Într-o schițare cu rol exemplificator, nicidecum exhaustiv, teoriile economice ale anilor 50 au transmis până în actualitate preocuparea cu indicatorii macroeconomici ai stadiului dezvoltării unei țări (de tip PIB și rata creșterii economice). Teoria modernizării a fost poate cea mai influentă la nivelul agențiilor de dezvoltare de inspirație occidentală, în legăturile pe care le-a stabilit între societate, economie și politică. Programele îndreptate spre calitatea vieții, societatea civilă, educarea populației, modernizarea infrastructurii, în ideea că toate acestea vor determina progresul economic, își au inspirația în această viziune. Teoria dependenței și cea a sistemelor mondiale și-au lăsat amprenta pe de o parte asupra cercetării dezvoltării ca un fenomen global, sistemic, și nu o sumă de evoluții naționale; pe de altă parte, teoria dependenței a alimentat o viziune alternativă a statelor în curs de dezvoltare asupra relațiilor internaționale, a inegalităților și responsabilităților mondiale, viziune care a contribuit la modificarea discursului și practicii diferitelor agenții specializate ale Națiunilor Unite.

Consensul de la Washington și-a perpetuat recomandările în multe din instituțiile internaționale de dezvoltare, dar în principal în cadrul FMI. Opțiunile îndreptate în continuare către economia de piață dublată de un stat cât mai retras, către liberalizare, dereglementare, integrare economică, stabilitate macroeconomică, deficite reduse, se datorează argumentelor acestei viziuni. În fine, noul instituționalism este de fapt subsumat celei de a treia categorii de actualitate.

Capitolul 1 intitulat „Teorii alternative și semnificația dezvoltării” abordează probleme ca: ce se înțelege prin „dezvoltare”?, valorile dezvoltării, cele 3 obiective ale dezvoltării, teorii ale dezvoltării economice (teoria creșterii economice în etape liniare: modelul Rostow; modelul de creștere Harrod-Domar; modele de dependență internațională).

În capitolul 2 intitulat „Frontiera posibilității de producere, creșterea, eficiența economică” se analizează problemele privind frontiera posibilității de producere (FPP), costul oportunității, costuri sau alegeri, creșterea, eficiența, sistemele economice (prețuri și piețe, cazuri extreme, economia mixtă), microeconomia și macroeconomia.

Capitolul 3 intitulat ” Creșterea populației, sărăcia și distribuția venitului” abordează probleme privind distribuția funcțională a venitului, distribuția personală a venitului (curba Lorenz, coeficientul Gini), sărăcia.

Capitolul 4 „Economia populației și a dezvoltării” abordează probleme privind teoria tranziției demografice, modelul lui Malthus.

Capitolul 5 „Comerțul internațional, balanța plăților și politicile comerciale” abordează probleme privind structura comerțului internațional (entitatea și răspândirea

comerțului internațional, cine schimbă și cu cine?, produsele care fac obiectul schimburilor internaționale, exemple de fluxuri comerciale, problemele comerțului), balanța plăților (contul curent, activitatea netă externă, cont de capital), balanța plăților și intervenția autorităților.

În capitolul 6 intitulat „Teorii ale comerțului internațional” se abordează probleme privind teoria clasică a comerțului internațional. Principiul avantajelor comparate, teoria neo-clasică a comerțului internațional: Hecksher-Ohlin, teoria comerțului și dezvoltării: argumente tradiționale, șomajul, utilizarea sub capacitate a resurselor și teoria ieșirii în surplus, corporații multinaționale.

Capitolul 7 „Avantaje și politici comerciale” descrie aspecte privind avantajele comparate (avantajele comerțului, cazul producerii mai multor bunuri), comerțul intraindustrial, cine câștigă și cine pierde (economia taxelor vamale, echilibrul de liber schimb, echilibrul în prezența taxei vamale, costurile și beneficiile aplicării unei taxe vamale), argumente în favoarea taxelor vamale (argumente de tip *second best*, manopera străină la preț scăzut, subvențiile externe și dumpingul, exploatarea puterii unei piețe), alte politici comerciale (raționalizarea, barierele non tarifare, subvențiile la export), de ce există protecționism? (distorsiuni pe piața factorilor de producție, rata nominală și rata efectivă de protecție.)

În capitolul 8 „Probleme ale țărilor în curs de dezvoltare” se dezvoltă probleme privind: distribuția venitului la nivel mondial (o nouă ordine economică mondială?), țările în curs de dezvoltare în comerțul mondial (probleme ale comerțului cu materii prime, programe de stabilizare a prețurilor materiilor prime), comerțul cu produse manufacturiere (procesul de industrializare, țările NIC, noul protecționism), problema datoriei (finanțarea deficitului părții curente), ajutor oferit țărilor în curs de dezvoltare.

Capitolul 9 „Planificarea dezvoltării” descrie procesul de planificare: câteva modele de bază, caracteristici (planificarea în etape – trei modele de bază: modelul creșterii totale Harrod-Domar, modelele input-output, modelul matematic input-output).

Capitolul 10 „Politici monetare și fiscale” descrie politici monetare și fiscale, rolul Băncii Centrale (rolul în națiunile dezvoltate, rolul în rândul națiunilor în curs de dezvoltare, alternative la Banca Centrală); politici de dezvoltare, rolul și limitările statului; interrelații între probleme și politici.

Lucrarea este o viziune recentă, în desfășurare, care a introdus pe agenda dezvoltării preocupările pentru instituții și calitatea lor, problema bunei guvernări și a transparenței, problema corupției ca impediment al dezvoltării.

Ceea ce este esențial după parcurgerea acestei lucrări se referă la înțelegerea actualității diferitelor componente din viziunile despre dezvoltare, mai mult, la înțelegerea faptului că ele nu se exclud reciproc, ci conviețuiesc astăzi în teorie și mai ales în practica dezvoltării. Acesta este de altfel cel mai deschis și fertil context în care o reflecție sistematică și o dezbatere academică, dacă nu chiar una politică, despre posibilitățile de dezvoltare proprii societății românești contemporane, poate da roade cu adevărat.

Prof. Univ. Dr. Ing. Florian BUȘE
Catedra de Management
UNIVERSITATEA DIN PETROȘANI

CUPRINS

Cap. 1 TEORII ALTERNATIVE ȘI SEMNIFICAȚIA DEZVOLTĂRII	9
1.1. Ce se înțelege prin "dezvoltare" ?	10
1.2. Valorile dezvoltării.	10
1.3. Cele 3 obiective ale dezvoltării.	11
1.4. Teorii ale dezvoltării economice.	11
1.4.1. Teoria creșterii economice în etape liniare (modelul Rostow)	11
1.4.2. Modelul de creștere Harrod-Domar.	12
1.4.3. Modele de dependență internațională.	14
Cap. 2. FRONTIERA POSIBILITĂȚII DE PRODUCERE, CREȘTEREA, EFICIENȚA ECONOMICĂ	15
2.1. Frontiera posibilității de producere (FPP).	16
2.2. Costul oportunității.	17
2.3. Costuri sau alegeri.	17
2.4. Creșterea.	17
2.5. Eficiența.	18
2.6. Sistemele economice.	19
2.6.1. Prețuri și piețe.	19
2.6.2. Cazuri extreme.	19
2.6.3. Economia mixtă.	19
2.7. Microeconomia și macroeconomia.	20
Cap. 3. CREȘTEREA POPULAȚIEI, SĂRĂCIA ȘI DISTRIBUȚIA VENITULUI	21
3.1. Distribuția funcțională a venitului.	22
3.1.1. Teoria.	23

3.2. Distribuția personală a venitului.	25
3.2.1. Curba Lorenz.	25
3.2.2. Coeficientul Gini.	28
3.3. Sărăcia	29
Cap. 4. ECONOMIA POPULAȚIEI ȘI A DEZVOLTĂRII	31
4.1. Teoria tranziției demografice.	32
4.2. Modelul lui Malthus	32
Cap. 5, COMERȚUL INTERNAȚIONAL, BALANȚA PLĂȚILOR ȘI POLITICILE COMERCIALE	35
5.1. Introducere	36
5.2. Structura comerțului internațional.	36
5.2.1. Entitatea și răspândirea comerțului internațional.	37
5.2.2. Cine schimbă și cu cine ?	38
5.2.3. Produsele care fac obiectul schimburilor internaționale	39
5.2.4. Exemple de fluxuri comerciale,	39
5.2.5. Problemele comerțului.	40
5.3. Balanța plăților.	41
5.3.1. Contul curent.	42
5.3.2. Activitatea netă externă.	44
5.3.3. Cont de capital.	44
5.4. Balanța plăților și intervenția autorităților.	45
5.4.1. Balanța plăților: câteva exemple.	46
Cap. 6. TEORII ALE COMERȚULUI INTERNAȚIONAL.	47
6.1. Teoria clasică a comerțului internațional. Principiul avantajelor comparate.	48
6.2. Teoria neo-clasică a comerțului internațional: Hecksher-Ohlin	51
6.3. Teoria comerțului și dezvoltării: argumente tradiționale.	54
6.4. Șomajul, utilizarea sub capacitate a resurselor și Teoria ieșirii în surplus.	54
6.5. Corporații multinaționale.	56
Cap. 7. AVANTAJE ȘI POLITICICOMERCIALE	57

7.1. Avantaje comparate.	58
7.1.1. Avantajele comerțului. Cazul producerii mai multor bunuri.	60
7.2. Comerțul intraindustrial.	61
7.3. Cine câștigă și cine pierde.	61
7.3.1. Economia taxelor vamale.	61
7.3.2. Echilibrul de liber schimb.	62
7.3.3. Echilibrul în prezența taxei vamale.	63
7.3.4. Costurile și beneficiile aplicării unei taxe vamale.	63
7.4. Argumente în favoarea taxelor vamale.	65
7.4.1. Argumente de tip second best.	65
7.4.2. Manopera străină la preț scăzut	66
7.4.3. Subvențiile externe și dumpingul.	66
7.4.4. Exploatarea puterii unei piețe.	67
7.5. Alte politici comerciale.	67
7.5.1. Raționalizarea.	67
7.5.2. Barierele non tarifare.	67
7.5.3. Subvențiile la export.	68
7.6. De ce există protecționism ?	68
7.6.1. Distorsiuni pe piața factorilor de producție.	68
7.6.2. Rata nominală și rata efectivă de protecție.	69
Cap. 8. PROBLEME ALE ȚĂRILOR ÎN CURS DE DEZVOLTARE.	71
8.1. Distribuția venitului la nivel mondial.	72
8.1.1. O nouă ordine economică mondială?	72
8.2. Țările în curs de dezvoltare în comerțul mondial.	73
8.2.1. Probleme ale comerțului cu materii prime.	73
8.2.2. Programe de stabilizare a prețurilor materiilor prime.	74
8.3. Comerțul cu produse manufacturiere.	75
8.3.1. Procesul de industrializare.	75
8.3.2. Țările NIC.	75
8.3.3. Noul protecționism.	76
8.4. Problema datoriei.	76
8.4.1. Finanțarea deficitului părții curente.	76
8.5. Ajutor oferit țărilor în curs de dezvoltare.	77
Cap. 9. PLANDIFICAREA DEZVOLTĂRII.	79
9.1. Procesul de planificare : câteva modele de bază. Caracteristici.	80
9.1.1. Planificarea în etape : trei modele de bază	80
Modelul creșterii totale Harrod-Domar	80
Modele input-output.	82

Modelul matematic input-output.	84
Cap. 10. POLITICI MONETARE ȘI FISCALE.	87
10.1. Politici monetare și fiscale.	88
10.2. Rolul Băncii Centrale.	89
10.2.1. Rolul în națiunile dezvoltate.	89
10.2.2. Rolul în rândul națiunilor în curs de dezvoltare.	89
10.2.3. Alternative la Banca Centrală.	90
10.3. Politici de dezvoltare, rolul și limitările statului.	90
10.4. Interrelații între probleme și politici.	92
Bibliografie	93